

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S
DĖL BIRŽIŲ ATRĖŽIMO IR ĮVERTINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2004 m. lapkričio 10 d. Nr. D1-577
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. 84-2353; 2002, Nr. 20-766), 6.40 ir 11.5 punktais,

1. T v i r t i n u Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisykles (pridedama).
2. L a i k a u netekusiais galios:
  - 2.1. Miškų ir saugomų teritorijų departamento direktoriaus 2000 m. liepos 17 d. įsakymą Nr. 127 „Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 67-2045);
  - 2.2. Miškų ir saugomų teritorijų departamento direktoriaus 2001 m. kovo 23 d. įsakymą Nr. 42 „Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių dalinio pakeitimo“ (Žin., 2001, Nr. 31-1052).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. D1-577

BIRŽIŲ ATRĖŽIMO IR ĮVERTINIMO TAISYKLĖS

I. BENDROJI DALIS

1. Šios taisyklos reglamentuoja biržių atrėžimą visų nuosavybės formų miškuose ir jų įvertinimą valstybiniuose miškuose.

2. Biržių atrėžimas ir įvertinimas yra medynų sklypų kirtimui atribojimas ir apmatavimas, medžių ženklinimas, kirstinė medžių tūrio nustatymas bei nenukirsto miško įvertinimas patvirtintomis kainomis.

3. Medynų sklypai kirtimui parenkami vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų taisyklemis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 670 (Žin., 2004, Nr. 10-284), Miško ugdymo kirtimų taisyklemis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 669 (Žin., 2004, Nr. 25-778), Miško sanitarinės apsaugos taisyklemis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. D1-141 (Žin., 2004, Nr. 55-1917), kitais teisės aktais, miškotvarkos projektu, atsižvelgiant į medynų būklę bei kitas konkrečias sąlygas.

4. Valstybiniuose miškuose biržės atrėžiamos pagal miško valdytojų patvirtintą biržių atrėžimo projektą (1 priedas).

II. BIRŽIŲ ATRIBOJIMAS IR APMATAVIMAS

5. Biržės atribojamos ir apmatuojamos:

5.1. pagrindiniams kirtimams, išskyrus 8.2, 8.3 punktuose nurodytus atvejus;

5.2. pagrindiniams ir tarpiniams plyniems kirtimams;

5.3. neplyniems tarpiniams kirtimams, kai biržių ribos nesutampa su taksacinių sklypų ribomis ir vietoje neaiškių, išskyrus 8.1, 8.4, 8.5 punktuose nurodytus atvejus.

6. Ribos laikomos aiškiomis, kai jos sutampa su proskiebiais, kvartalinėmis linijomis, spindžiais, upeliais, keliais, mišku neapaugusių plotų ribomis, kai besiribojančių medynų aukštis skiriiasi ne mažiau kaip 25 procentais, kai ryškiai skiriiasi medynų rūšinė sudėtis (gretimuose sklypuose auga gryni skirtinė medžių rūšių medynai).

7. Biržės viduje esančių nekirstinų biržės dalų plotas nustatomas:

7.1. kai kirstini medžiai neženklinti, biržės viduje esančios nekirstinos biržės dalys atribojamos, jų plotas iki 0,3 ha nustatomas vizualiai, o nekirstinos 0,3 ha ploto ir didesnės biržės dalys apmatuojamos;

7.2. kai kirstini medžiai ženklinti, nekirstinų biržės dalų plotas nustatomas vizualiai, jų atriboti nereikia.

8. Biržes atriboti ir apmatuoti neprivaloma:

8.1. atrankiniams sanitariniams kirtimams;

8.2. atvejinių kirtimų antram ir tolesniems atvejams, kai kertama ankstesnio atvejo biržės ribose ir naudojamas ankstesnio atvejo brėžinys;

8.3. sėklinių ir kitų pavienių medžių iškirtimui;

8.4. griovių, pakelių, ribinių ir kvartalinių linijų, trasų priežiūros kirtimams;

8.5. neplyniems tarpiniams kirtimams, kai biržių ribos sutampa su taksacinių sklypų ribomis ir vietoje yra aiškių;

8.6. tarpiniams miško kirtimams privačiuose miškuose, kuriems yra sudarytas vidinės miškotvarkos projektas.

9. Biržės atribojamos iki 1 m pločio spindžiais. Spindžiuose augantys medžiai ir krūmai nukertami. Storesni nei 16 cm medžiai nekertami, bet spindžiu apeinami. Su spindžiais

besiribojantys biržės medžiai užtašomi ar kitaip paženklinami iš spindžių pusės. Šiose taisyklėse medžių storis suprantamas kaip jų storis (skersmuo) su žieve 1,3 m aukštyje.

10. Biržės skirstomos dalimis (skersinėmis), kai to reikia parduodant nenukirstą mišką keliems pirkėjams.

11. Biržės skersinės atribojamos spindžiai ir apmatuojamos, pastatomi 6–12 cm skersmens stulpeliai, kurių aukštis virš žemės paviršiaus – 0,5–0,8 m. Ant stulpelio užrašomas skersinės numeris.

12. Atribotų ir apmatuotų biržių kampuose pastatomi 6–12 cm skersmens stulpeliai, kurių aukštis virš žemės paviršiaus – 0,5–0,8 m. Jeigu viename taške sueina kelių gretimų biržių kampai, tai, neatsižvelgiant į biržių kirtimo metus, ten pastatomas vienas stulpelis.

13. Leidžiamos biržių matavimo paklaidos:

13.1. matuojant ilgius ir kampus nustatančiais instrumentais, linijų paklaida – ± 1 m šimtui metrų, kampų paklaida – $\pm 1^\circ$ kampui;

13.2. matuojant tiesiogiai taškų koordinates nustatančiais instrumentais, posūkio taškų koordinacijų paklaida – ± 2 m taškui.

14. Apmatuotų biržių brėžiniai bražomi miškotvarkos planšetų masteliu (1:10000). Nedidelį ar sudėtingos konfigūracijos biržių brėžiniai gali būti bražomi stambesniu masteliu (1:5000). Brėžiniuose nurodoma:

14.1. biržių aplinkinių ribų (linijų) ilgiai;

14.2. rumbai arba azimutai, arba vidaus kampai, arba posūkio taškų koordinatės;

14.3. nekirstinos biržės dalys;

14.4. skersinės ir jų numeriai bei plotas;

14.5. sujungimas su kvartaliniu tinklu arba ribinėmis linijomis;

14.6. schematiškai pažymimos apskaitos barelių vietas, saugotino pomickio ir jaunuolynų ploteliai, perspektyvūs želdiniai, taksacinių sklypų ribos.

15. Plotas apskaičiuojamas ir užrašomas 0,1 ha tikslumu. Brėžiniai gali būti bražomi ant planšetų kvartalų kopijų.

16. Kai atrėžiama biržė atitinka ankstesnių kirtimų ar miško želdinių (žėlinių) vietą, yra tų kirtimų ar miško želdinių (žėlinių) ploto apmatavimo brėžinys ir ribos vietoje aiškios, naujai gali būti nematuojama, bet daroma brėžinio kopija, nurodant jos kilmę.

17. Kai atrėžiamos biržės 8.5 punkte numatytais atvejais nematuojamos, daryti biržių planų kopijas iš planšetų nebūtina.

III. KIRSTINŲ MEDŽIŲ ŽENKLINIMAS

18. Kirstini medžiai ženklinami: spaudais, asmeniniais žymekliais, numeriais, žievės patašymu, dažais, rėžtuku arba kokybės ženklais.

19. Valstybiniuose miškuose parduodant nenukirstą mišką, 16 cm ir storesnius medžius privaloma ženklinti:

19.1. spaudais pašaknyje ir 1,2–1,5 m aukštyje arba tik pašaknyje, kai atrėžiamos biržės neplynimės kirtimams, išskyrus šviesinimus, valymus ir retinimus;

19.2. kokybės ženklais (nustatant kirstinų medžių kokybę), kai atrėžiant biržes taikomas ištisinis medžių apmatavimas.

20. Medžių kokybės ženklų formą, darant juos rėžtuku:

padariniai
I

pusiau padariniai
II

malkiniai
X

21. Kokybės ženklų dažais formą nustato valstybinių miškų valdytojai.

22. Kokybės ženklais medžiai žymimi 1,2–1,5 m aukštyje.

23. Valstybiniuose miškuose žievės patašymu, dažais, rėžtuku 1,2–1,5 m aukštyje ženklinami 16 cm ir storesni medžiai, skirti iškirsti neplynais kirtimais, išskyrus šviesinimus, valymus, retinimus, neplynais kirtimais kertamas vėjalaužas, vėjavartas ir snieglaužas, kurias sunku apmatuoti, ir atvejus, kai kirstini medžiai ženklinami kokybės ženklais, spaudais ar numeriais. Neparduodant nenukirsto miško, kirstinų medžių ženklinimas kokybės ženklais neprivalomas.

24. Kai neplynais kirtimais iškertami visi tam tikros rūšies medžiai arba visi medžiai iki tam tikro storio, jų ženklini spaudais, žievės patašymu, rėžtuku ir dažais nereikia.

25. Nustatant kirstinų medžių tūri pagal miškotvarkos medžiagą arba instrumentiniai atrankiniai metodais, einamuosiuose ir atvejiniuose kirtimuose kirstini medžiai gali būti ženklinami prieš iškertant valksmas arba jas iškirtus.

26. Kirstinų medžių ženklinimo numeriais tikslingumą ir tvarką nustato valstybinių miškų valdytojai.

27. Sėkliniai ir kiti nekirstini medžiai parenkami atrėžiant biržes ir paženklinami 1,2–1,5 m aukštyje aplink stiebą apskutant žievę (žiauberį) ne siauresnėje kaip 5 cm juosteje arba nudažant juostą ryškiais (išskyrus baltos spalvos) dažais. Nekirstini medžiai surašomi medžių matavimo lape (3 priedas).

28. Privačiuose miškuose atrėžiant biržes neplyniems kirtimams spaudais ar asmeniniais žymekliais, ženklinami 16 cm ir storesni medžiai pašaknyje ir 1,2–1,5 m aukštyje arba tik pašaknyje, o kitais medžių ženklinimo būdais (žievės patašymu, dažais, rėžtuku) ženklinami 16 cm ir storesni medžiai 1,2–1,5 m aukštyje (išskyrus šviesinimo, valymo ir retinimo kirtimais kertamus medžius, sausuolius, vėjavartas ir vėjalaužas bei neplynais kirtimais kertamus baltalksnius, drebules, gluosnius ir blindes – šių medžių ženklini nebūtina).

IV. KIRSTINŲ MEDŽIŲ KOKYBĖS NUSTATYMAS

29. Pagal kokybę kirstini medžiai skirstomi į padarinius, pusiau padarinius ir malkinius. Nustatant kokybę, medžių, aukštėsnių kaip 20 m, stiebas vizualiai dalijamas pusiau ir vertinama tik jo kamblinė (žemutinė) dalis.

30. Požymiai kokybei nustatyti:

30.1. padariniai – medžiai, kurių pusės stiebo kamblinėje dalyje padarinės medienos yra ne mažiau kaip 6,5 m, o medžių iki 20 m aukščio – ne mažiau kaip 1/3 viso medžio aukščio;

30.2. pusiau padariniai – medžiai, kurių pusės stiebo kamblinėje dalyje padarinės medienos yra nuo 2 iki 6,5 m, o medžių iki 20 m aukščio – nuo 2 m iki 1/3 viso medžio aukščio;

30.3. malkiniai – medžiai, kurių pusės stiebo kamblinėje dalyje, o medžių iki 20 m aukščio – visame stiebe, padarinės medienos yra mažiau negu 2 m;

30.4. minimalus vientisas padarinės stiebo dalies ilgis – 2 m.

31. Medžio stiebo dalis skiriamas prie padarinės medienos, kai 2 priede nurodytos medienos ydos neviršija leidžiamų dydžių.

32. Medienos ydos nustatomos pagal išorinius požymius, taip pat naudojant specialius grąžtus.

V. KIRSTINŲ MEDŽIŲ TŪRIO NUSTATYMAS

33. Kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniai atrankiniai (relaskopinių, pastovaus ploto skritulinių barelių, stačiakampių apskaitos barelių), pagal miškotvarkos medžiagą ir vizualiniu metodais.

34. Nustatant iškertamą tūri ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu, kai į biržę patenka ne vienas taksacinis sklypas, pažymėti tų sklypų ribas ir taksuoti atskirai nebūtina. Iškertamas tūris paskirstomas proporcingai kiekvienam taksaciniui sklypo plotui ir miškotvarkos nustatytam tūriui 1 ha.

35. Valstybiniuose miškuose parduodant nenukirstą mišką, kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu, išskyrus:

35.1. šviesinimus, valymus, taip pat kitus kirtimus, kai kirstini medžiai ne storesni kaip 16 cm. Šiemis kirtimams kirstinų medžių tūris nustatomas stačiakampių apskaitos barelių metodu;

35.2. vėjalaužas, vėjavartas ar snieglažas, kurių tūris prieš kirtimą nustatytas pagal miškotvarkos medžiagą (kertant plynai) ar vizualiniu metodu (kertant neplynai). Po kirtimo nenukirsto miško kaina perskaičiuojama pagal faktiškai pagamintos medienos kiekį 4 priede pateikta tvarka.

36. Valstybiniuose miškuose neparduodant nenukirsto miško, kirstinų medžių tūris nustatomas:

36.1. atrėžiant biržes plyniems, atvejiniams ir einamiesiems kirtimams, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniai atrankiniai (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) arba pagal miškotvarkos medžiagą metodais;

36.2. atrėžiant biržes retinimo kirtimams, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniai atrankiniai (pastovaus ploto skritulinių barelių arba stačiakampių apskaitos barelių) arba pagal miškotvarkos medžiagą metodais;

36.3. atrėžiant biržes rinktiniam sanitariniams kirtimams, brandiems medžiamams kirsti nebrandžiuose medynuose, atrankiniams pagrindiniams kirtimams, pavieniam medžiamams ar pavienėms medžių grupėms kirsti, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu (rinktiniam sanitariniams kirtimams, kuriais iškertamos tik vėjalaužos, vėjavartos ir snieglažos, kai yra sunku apmatuoti kirstinus medžius, jų tūris gali būti nustatomas vizualiniu metodu);

36.4. atrėžiant biržes šviesinimams, valymams, taip pat kitiems kirtimams, kai kirstini medžiai ne storesni kaip 16 cm, – stačiakampių apskaitos barelių ar vizualiniu metodu.

37. Valstybės įmonėse miškų urėdijoje 36 punkte nustatytais atvejais sprendimą dėl konkretaus kirstinų medžių tūrio nustatymo būdo priima miškų urėdas, įsakymu patvirtindamas kirstinų medžių tūrio nustatymo būdus atskiroms kertamų biržių grupėms.

38. Nustatant iškertamą tūri pagal miškotvarkos medžiagą, padarinės ir malkinės medienos kiekis bei padarinės medienos pasiskirstymas pagal stambumo grupes nustatomas kompiuterinės programos „Skaitmeninis taksoraštis“ pagalba.

39. Visuose kirtimuose nustatant iškertamą tūri pagal miškotvarkos medžiagą, galima vizualiai nustatyti ir keisti miškotvarkos nurodytą kiekvienos medžių rūšies iškirtimo intensyvumą.

40. Atrėžiant biržes privačiuose miškuose, kuriems yra sudarytas vidinės miškotvarkos projektas, kirstinų medžių tūris nustatomas:

40.1. pagrindiniams kirtimams, išskyrus plynus ir miškotvarkos suprojektuotus plynus sanitarinius, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo arba instrumentiniai atrankiniai (pastovaus ploto skritulinių barelių) metodais;

40.2. plyniems ir miškotvarkos suprojektuotiemis plyniems sanitariniams kirtimams, taip pat neplyniems tarpiniams kirtimams, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo, instrumentiniai atrankiniai (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) metodais arba pagal miškotvarkos medžiagą (konkrečią būdą pasirenka savininkas);

40.3. kirtimams, kuriems leidimai kirsti mišką neprivalomi, tūri nustatyti neprivaloma.

41. Atrėžiant biržes privačiuose miškuose, kuriems nėra sudaryto miškotvarkos projekto, kirstinų medžių tūris nustatomas:

41.1. kirtimams, kuriems privalomi leidimai kirsti mišką, – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo arba instrumentiniai atrankiniai (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) metodais (išskyrus vėjalaužų, baltalksnį, drebulių, gluosnių ar blindžių iškirtimą neplynais kirtimais bei retinimo kirtimus);

41.2. retinimo kirtimams – ištisinio kirstinų medžių apmatavimo arba instrumentiniai atrankiniai (pastovaus ploto skritulinių barelių arba stačiakampių apskaitos barelių) metodais;

41.3. kirtimams, kai neplynais kirtimais iškertamos tik vėjalaužos, baltalksniai, drebulės, gluosniai ar blindės, kirstinų medžių tūris gali būti nustatomas vizualiniu metodu;

41.4. kirtimams, kuriems leidimai kirsti mišką neprivalomi, tūri nustatyti neprivaloma.

42. Instrumentiniai atrankiniai (relaskopinių arba pastovaus ploto skritulinių barelių) metodai taikomi tik nesudarkytuose medynuose, ne mažesnėse kaip 1,5 ha ploto į biržes

patenkančių taksacinių sklypų dalyse, kai medyno skalsumas ne mažesnis kaip 0,6. Biržes sudarančiuose sklypuose ar sklypų dalyse, kurių plotai mažesni kaip 1,5 ha, kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio apmatavimo metodu arba pagal miškotvarkos medžiagą. Pastovaus ploto skritulinių barelių metodas (5 priedas) taikomas, atrėžiant biržes plyniems, retinimų, einamiesiems ir atvejiniams kirtimams, relaskopinių barelių metodas – atrėžiant biržes plyniems kirtimams.

43. Atrėžiant biržes šviesinimams, valymams ir retinimams, taip pat kitiems kirtimams, kai kirstini medžiai ne storesni kaip 16 cm, kirstinų medžių tūris nustatomas pagal stačiakampio formos apskaitos barelius. Šiuo atveju jų plotas turi sudaryti 2-5 procentus biržes ploto. Bareliams parenkamos tokios biržes vietos, kurios atitinka kirstinų medžių vidutinius taksacinius rodiklius. Barelių ribos pažymimos dažais, gairėmis, stulpeliais, ant medžių užrišamomis spalvotomis juostelėmis, prakertant spindžius. Bareliuose kirstini medžiai atrenkami, iškertami ir išmatuojamas jų tūris. Kirstini likvidiniai medžiai gali būti nekertami, tik atrenkami, pažymimi, apmatuojami, apskaičiuojamas jų tūris. Barelių duomenys perskaičiuojami visam biržes ar jos dalies plotui.

44. Taikant ištisinio apmatavimo metodą, visi kirstini medžiai, 8 cm ir storesni, suskaičiuojami pagal medžių rūšis, storumo laipsnius kas 4 (2) cm ir kokybę atskirai pagal kiekvieną biržę arba skersines, jeigu jos išskirtos, o atrankinių sanitarinių kirtimų plete – pagal atskirus kvartalus. Pagal šiuos medžių apskaitos duomenis ir patvirtintas medžių tūrio struktūros lenteles apskaičiuojamas tūris.

45. Pusiau padariniai medžiai po lygai paskirstomi prie padarinių ir malkinių. Kai pusiau padarinių medžių skaičius nelyginis, vienu medžių didinamas padarinių medžių skaičius.

46. Kai tūris nustatomas ne pagal miškotvarkos medžiagą, biržėje ar skersinėje kirstinų medžių vidutinis aukštis ir aukštumo klasė nustatomi pagal Medienos tūrio lentelių reikalavimus.

47. Nenukirstas miškas apskaitomas kietmetriais (ktm). Biržes tūris rašomas 0,1 ktm tikslumu. Tais atvejais, kai valstybės įmonės miškų urėdijos numato parduoti nenukirstą mišką pagal nenukirsto valstybinio miško paravimo sutartis, leidimai kirsti mišką išduodami pagal pateiktus biržių sąrašus su nurodytu apytikriu tūriu. Neparduodant nenukirsto miško, leidime kirsti mišką nurodomas numatomas iškirsti apytikris tūris.

48. Parduodant nenukirstą mišką, pirkėjui pageidaujant, atliekamas kontrolinis kirstinų medžių tūrio matavimas. Kontrolinis matavimas atliekamas pakartotinai permatuoojant tuo pačiu metodu, koks buvo naudotas pirmonio matavimo metu. Neprisklausomai nuo to, kokie pakartotinio matavimo rezultatai, jie priimami kaip teisingi.

49. Valstybinis nenukirstas miškas įvertinamas nustatyta tvarka patvirtintomis kainomis.

VI. BIRŽIŲ ATRĖŽIMO DOKUMENTACIJA

50. Biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentus sudaro: biržių atrėžimo projektai (1 priedas), biržių brėžiniai (6 priedas), medžių matavimo (3 priedas) ar kirstinų medžių numeravimo (7 priedas) lapai, biržių taksavimo lapai (8 priedas), tūrio apskaičiavimai pagal stačiakampius apskaitos barelius (9 priedas), tūrio apskaičiavimai pagal skritulinius apskaitos barelius (taikomos 3, 8 priedų formos).

51. Privačių miškų biržių atrėžimo dokumentuose įrašoma miško savininko (savininkų) vardas, pavardė.

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
1 priedas

_____ miškų urėdija (nac. parkas)

_____ girininkija

Tvirtinu
Miškų urėdo (nac. parko direktoriaus)
pavaduotojas miškininkystei

200____ m. _____ d.

Biržių atrėžimo projektas

200____ m.

Poūkis	Miškų grupė	Kirtimų rūšis	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	Plotas, ha	Tūris, ktm.			Miškotvarkos numatyti kirtimo metai (ugdymo eilė)	Biržes tūrio nustatymo metodas
						medyno	iškertamas			
							bendras stiebų	likvidinės medienos		

Girininkas _____

(vardas, pavardė, parašas)

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
2 priedas

Padarinei medienai leistini medienos ydų dydžiai

Medienos ydų pavadinimas	Leidžiamas dydis
Sausos šakos (išskaitant pūvančias, supuvusias ir tabakines)	Spygliuočiams – iki 5 cm skersmens prie šakos pagrindo. Lapuočiams – iki 7 cm skersmens prie šakos pagrindo.
Vidaus puvinys ir drevė (1,3 m aukštyje)	Iki 22 cm storio medžiams neleidžiama. Storesniems kaip 22 cm medžiams: leidžiama iki 1/4 skersmens (su žieve); kai puvinys ar drevė apima nuo 1/4 iki 1/3 skersmens, medžiai priklausomai nuo kitų ydų skiriami prie pusiau padarinių arba malkinių; kai puvinys ar drevė apima daugiau kaip 1/3 skersmens, medžiai skiriami prie malkinių.
Kreivumas	Spygliuočiams – iki 2 %. Lapuočiams – iki 3 %. (didžiausio įlinkio ir kreivos dalies ilgio santykis procentais).
Išorinis (balanos) puvinys, atviras vėžys, atviroji pranara, sausašonis, paukščių sužalojimai, gilesnės kaip 3 mm (medienoje) kirmgraužos, medienos apanglėjimas	Neleidžiama

Biržių atrėžimo ir įvertinimo

taisyklių
3 priedas

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija Kv. Nr. ___ Skl. Nr. _____

200__ m. biržė, plotas ____ ha (skersinė Nr. ___ plotas ____ ha) _____ naudojimas
_____ kirtimų rūšis

Medžių matavimo lapas

Sékliniai ir kiti nekirstini medžiai

Apskaitos medžiai aukštumui nustatyti

Sékliniai medžiai				Apskaitos medžiai aukštumui nustatyti							
medžių rūšis	skersmuo	medžių rūšis	skersmuo	Medžių rūšis							
				skersmuo	aukštis	aukštumo klasė	skersmuo	aukštis	aukštumo klasė	skersmuo	aukštis

lentelės tēsinys

Skersmuo, cm	Kirstinų medžių skaičius pagal medžių rūšis											Skersmuo, cm
	padariniai	pusiaupadariniai	malkinių	padariniai	pusiaupadariniai	malkinių	padariniai	pusiaupadariniai	malkinių	padariniai	pusiaupadariniai	

_____ medžių rūšių pomisčis saugotinas _____ ha plote
Darbus atliko _____, data _____
(vardas, pavardė, pareigos, parašas)

Biržių atrėžimo ir įvertinimo

taisyklių
4 priedas

Nenukirsto miško kainos nustatymas pagal pagamintos medienos kiekį

1. Nenukirsto miško tūris prilyginamas pagamintos medienos tūriui. Malkos ir plokščių medienai priskiriamai prie malkinės medienos, kiti sortimentai – prie padarinės medienos.

2. Padarinė mediena priklausomai nuo medžių vidutinio skersmens į stambumo grupes paskirstoma pagal šią lentelę.

Vidutinis medžių skersmuo, cm	Padarinės medienos tūris, %			Vidutinis medžių skersmuo, cm	Padarinės medienos tūris, %		
	stambios	vidutinės	smulkios		stambios	vidutinės	smulkios
Pušynai				Ąžuolynai			
8	-	-	100	12	3,5	41,1	55,4
12	2,4	32,0	65,6	16	11,9	62,8	25,3
16	9,5	53,5	37,0	20	20,8	66,8	12,4
20	17,6	60,5	21,9	24	34,8	59,7	5,5
24	30,0	57,2	12,8	28	49,3	48,4	2,3
28	44,2	47,9	7,9	32	65,2	33,6	1,2
32	58,8	36,1	5,1	36	77,6	21,8	0,6
36	69,3	27,1	3,6	40	86,9	13,0	0,1
40	76,9	20,7	2,4	44	91,3	8,7	-
44	80,4	17,7	1,9	48	95,8	4,2	-
48	83,8	14,7	1,5				
Eglynai				Uosynai			
8	-	-	100	8	-	-	100
12	1,8	28,4	69,8	12	-	21,5	78,5
16	11,5	52,2	36,3	16	0,6	56,6	42,8
20	24,1	54,9	21,0	20	6,1	70,1	23,8
24	36,0	51,9	12,1	24	18,6	68,2	13,2
28	49,5	42,8	7,7	28	35,8	56,4	7,8
32	62,4	32,9	4,7	32	52,9	43,4	3,7
36	72,1	24,6	3,3	36	66,7	31,4	1,9
40	79,9	17,9	2,2	40	77,5	21,7	0,8
Beržynai				Juodalksnynai			
8	-	-	100	8	-	-	100
12	0,5	34,5	65,0	12	0,8	33,8	65,4
16	7,9	56,1	36,0	16	3,6	53,8	42,6
20	19,4	59,0	21,6	20	10,8	64,3	24,9
24	32,0	54,5	13,5	24	20,6	64,1	15,3
28	46,2	44,9	8,9	28	30,9	58,2	10,9
32	58,4	35,6	6,0	32	40,7	51,7	7,6
36	69,4	27,1	3,5	36	45,3	47,8	6,9
Drebulynai				Baltalksnynai			
8	-	-	100	8	-	-	100
12	-	60,5	39,5	10	-	17,5	82,5
16	3,9	75,5	20,6	12	-	35,6	64,4
20	15,4	76,9	7,7	14	-	57,3	42,7
24	34,2	63,2	2,6	16	-	75,1	24,9

28	57,7	41,8	0,5	18	-	86,4	13,6
32	74,8	25,2	-	20	7,5	82,5	10,0
36	88,7	11,3	-	22	13,9	78,8	7,3
				24	19,2	75,8	5,0

---

3. Medžių vidutinis skersmuo nustatomas: kertant plynai – pagal miškotvarkos duomenis, kertant neplynai – išmatuojami ne mažiau kaip 15 kiekvienos rūšies tolygiai parinktų medžių skersmenys ir apskaičiuojami vidurkiai. Gali būti matuojami kelmai ir po to apskaičiuojami medžių skersmenys 1,3 m aukštyste.

4. Pagamintos medienos, kuri apmatuojama grupiniu metodu ir į rietuves kraunama ne pagal rūšis, tūris medžių rūšimis paskirstomas vizualiai.

5. Nenukirsto miško kaina gaunama padauginus atskirai malkinės ir padarinės (o padarinės – ir pagal stambumo grupes) medienos tūrių iš patvirtintos nenukirsto miško kainos. Nenukirsto miško vertė įrašoma Biržės taksavimo lape (8 priedas).

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
5 priedas

Biržių tūrio nustatymas skritulinių apskaitos barelių metodu

1. Skritulinių apskaitos barelių metodas taikomas tik nesudarkytuose medynuose ne mažesnėse kaip 1,5 ha ploto į biržes patenkančių taksacinių sklypų dalyse, kai medyno skalsumas ne mažiau kaip 0,6. Biržes sudarančiuose sklypuose ar sklypų dalyse, kurių plotai mažesni kaip 1,5 ha, kirstinų medžių tūris nustatomas ištisinio kirstinų medžių apmatavimo metodu arba pagal miškotvarkos medžiagą.

2. Skrituliniai apskaitos bareliai (toliau – bareliai) biržėje išdėstomi tolygiai, vienodu atstumu tarp jų centrų. Pirmo barelio vieta parenkama atsitiktinai.

3. Barelių spinduliai: iki 28 cm vidutinio skersmens medynuose – 9,77 m (300 m^2), daugiau kaip 28 cm vidutinio skersmens medynuose – 12,62 m (500 m^2).

4. Apskaitos barelių skaičius nustatomas pagal lentelę.

Biržės plotas, ha	Apskaitos barelių skaičius, kai medyno skalsumas 0,6 ir daugiau	
	vid. skersmuo $\leq 28\text{ cm}$	vid. skersmuo $> 28\text{ cm}$
1,5–3	9	10
3,1–5	11	13
daugiau kaip 5	13	15

5. Barelio centre įkalamas 5-10 cm skersmens ir 0,5-0,7 m virš žemės aukščio stulpelis. Ant stulpelio užrašomas barelio numeris. Barelių vietas schematiškai pažymimos biržės brėžinyje.

6. Vidutinis medyno skersmuo nustatomas pagal miškotvarkos medžiagą.

7. Barelio spindulys matuojamas rulete arba tolimačiu, 1 cm tikslumu.

Ribinių medžių atstumas nuo barelio centro iki medžio centro matuojamas horizontalia kryptimi, 1,3 m nuo šaknies kaklelio aukštyje. Medžio vidurys (centras) nustatomas pagal žerglių kojelių, nukreiptų į barelio centrą, lietimosi su stiebu tašką.

Medžių, kurių centrali patenka ant barelio ribos, priklausymas bareliui nustatomas sisteminu būdu, t. y. bareliui priskiriamas kiekvienas antras ribinis medis nepriklausomai nuo to, kuriamo biržės barelyje jis nustatytas.

8. Kiekviename barelyje visų kirstinų medžių 8 cm storio ir storesnių tūris atskirai pagal medžių rūšis nustatomas ištisinio apmatavimo metodu. Biržės tūris apskaičiuojamas dauginant barelių tūri (atskirai pagal medžių rūšis, kokybę ir stambumą) iš biržės ir barelių plotų santykio. Neplynų kirtimų biržių valksmose iškertamas tūris nustatomas išmatavus visus bareliuose esančius medžius.

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
6 priedas

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija

Kv. Nr. _____ Skl. (Nr./plotas) _____

200 m. _____ kirtimų biržė Nr. _____

Kirtimų rūšis _____

Numatomas atkūrimo būdas ir medžių rūšis _____

Saugotinas pomiškis _____ medžių rūšis _____ ha _____ t. vnt./ha

BRĖŽINYS

Matavo ir braižė _____ Data _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
7 priedas

Kirstinų medžių numeravimo lapas

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija

Kv. Nr. _____ Skl. Nr. _____ Kirtimų rūšis _____

Plotas _____ ha

200____ m.

Nr.	Medžių rūšis	Kokybė	Skersmuo, cm	Nr.	Medžių rūšis	Kokybė	Skersmuo, cm

---

Darbus atliko _____ Data _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)
_____

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
8 priedas

Biržės taksavimo lapas Nr.

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija Kv. Nr. ___ Skl. Nr. ___

200__ m. biržė, plotas _____ ha _____ naudojimas _____ kirtimų rūšis

Skers muo, cm	Medžių skaičius		Stiebų tūris, kietmetriais							Šakų tūris		Bendr as likvidi nis tūris	
	pad arini ų	malki nių	padarinės medienos				malki nės medie nos	likvidi nės medie nos	atlie kų	bend ras	likvi dini ų	nelikv idinių	
			stambi os	viduti nės	smul kios	iš vis o							

Apskaičiavo _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Data _____

Biržių atrėžimo ir įvertinimo
taisyklių
9 priedas

Biržės tūrio apskaičiavimas pagal stačiakampius apskaitos barelius

_____ miškų urėdija (nac. parkas) _____ girininkija

Kv. Nr. _____ Skl. Nr. _____ Plotas _____ kirtimų rūšis

Barelio Nr.	Barelio plotas, ha	Sortimentų pavadinimai	Tūris				Pastabos	
			barelio		biržės			
			erdm.	ktm.	erdm.	ktm.		

Apskaičiavo _____ Data _____
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)